

(İTO) Başkanı Şekib Avdagiç, iş dünyasında döviz kurlarında ani değişiklikler olacağına dair beklentilerin ortadan kaldırılması gerektiğinin ve enflasyonla korelasyon içinde bir kur artışı beklendiklerinin altını çizerek, "Bizim şu anda beklentimiz, makul ve dengeli bir kur artışı. Burada ağırlıklı olarak belki her zaman enflasyon %40 ise kur %40 olmasa bile %36 arttığı zaman korelasyon bozulmamış demektir" ifadelerini kullandı. Kurun ihracat üzerinde bir etkisi olmadığına dair söylemlere katılmadıklarını da ifade eden Avdagiç, "Ama enflasyonun %40 olduğu yerde kur %20 artarsa, kurun ihracat üzerinde bir etkisi yoktur söylemini asla doğru bulmuyoruz. Biz bu çizgideyiz" dedi. Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, yakın zamanda X hesabı üzerinden yaptığı bir paylaşımında, "İhracatın ana belirleyicisi yurt dışı talep olup kurun önemli bir etkisi yoktur" ifadelerini kullanmıştı.

*****

Sabancı Holding CEO'su Cenk Alper, son dönemde yurtdışında yatırım yapan çok sayıdaki Türk şirketinin bu girişiminin ülkeden kaçışı değil, önemli dış pazarlara erişimi amaçladığını söyledi. Alper, "Milyar dolarlık şirketler yaratabilmek için daha fazla ekonomiye ulaşmanız lazım. Bu pek çok yerde, 'işte 'Türk sermayesi yurt dışına kaçıyor' gibi lanse ediliyor. Bence öyle değil. Olay büyük pazarlara erişimdir.

*****

Alaattin Aktaş: Döviz, Mayıs 2023 seçimlerinden önce neredeyse yataya çok yakın seyretmişti. Oysa şimdi öyle değil. Mayıs 2023 seçimleri öncesi kur adeta sabitlendi, doğru. Türk parası artık değer yitirmiyordu, dolar aylarca neredeyse sabit kaldı. Mayıs seçimi bitti, doları tutma gerekliliği ortadan kalktı ve haziran ve temmuz toplamında tam yüzde 34 artış oldu. İşte şimdi de aynı kaygı yaşanıyor...

*****

Ferda Besli: şirketler için 2024 yılında iki risk var. Birincisi yüksek kredi maliyetleri. İkincisi ücret artışlarındaki kalıcı trend. Bu risklerin etkisini negatif artıracak iki önemli gelişme de TL'nin yabancı paralara karşı daha stabil hale gelmesi ve yurt içi ve dışı talebin zayıflığı. Bu açıdan 2024 daha farklı bir yıl olacak ve karın net katma değer içindeki payı gerileyecek.

*****

Yapı ve Kredi Bankası Gn Md Yrd.Cahit Erdoğan: Artan kredi maliyetleri nedeniyle hemen hemen tüm sektörlerde kredilerde yavaşlama oldu. Bu durum sene ortasına kadar kademeli olarak azalarak devam edebilir.

*****

Türkiye Müteahhitler Birliği: "Mavi yakalı, usta, operatör, kaynakçı türünde sıkıntı var. Sanayi odaları, ticaret odaları da bu sorunu dile getiriyor. Turizm sektörü de eleman sorunu yaşanıyor. Türkiye'nin ara eleman sorunu var. Ama bizdeki daha kritik. Deprem bölgesinde 600 bin konuta ihtiyaç olduğu söylenmişti. Ayrıca, başta İstanbul olmak üzere depreme hazırlanması gereken büyükşehirlerimiz var. İstanbul'da kentsel dönüşüm yapılmalı. Ancak bu inşaatları yapacak insan yok. Ara eleman yok. Eğitim politikamız gençleri üniversiteye yönlendiriyor. 4 yıl sonra en az 10 milyon yeni üniversite mezunumuz olacak. Türkiye ekonomik yapısının 10 milyon beyaz yakalıya

iş verecek imkânı yok. Üniversiteyi okuyan gençler masa başında yönetici olarak çalışmak istiyor. Eskiden işçi, usta, kalfa şeklinde bir eğitim vardı. Sanat okullarımız vardı. Üstün eğitim başarısı olanlar da üniversite okurdu. Diğer çocukların elleri işe daha erken değerde. Ustalık öğrenirlerdi. Mavi yaka dediğimiz ara elaman olurlardı.” Mavi yakalı bulmadaki sıkıntıdan dolayı ücretlerin borsa gibi çıktığını kaydeden Eren, “Bir operatörün maaşı 40 bin liradan 150 bin liraya kadar çıktı. Hergün değişiyor rakamlar. **Mavi yakalılar şantiye şeflerinden daha çok alıyor. Bu da bir yönetme sıkıntısını da beraberinde getiriyor” diye konuştu.**

*****

Alper Üçok: **Avrupa'da güneş enerjisi sektöründe bir paradoks yaşanıyor: Güneş modüllerine olan talep rekor seviyede olmasına rağmen sektör krizde. Fotovoltaik modül fiyatları altı ay içinde yarıdan fazla düştü.** Bunun nedeni küresel pazardaki Çin kaynaklı devasa kapasite fazlası. Çinli güneş enerjisi üreticileri son yıllarda fabrikalarını büyük ölçüde genişletti. Aynı zamanda ABD ve Hindistan, Uzak Doğu'dan gelen modüllere ticari kısıtlamalar getirdi. Bu nedenle **Çin'deki üreticiler ürünlerini Avrupa pazarında çok düşük fiyatla elden çıkarmaya çalışıyor.** Bu da gerçek fiyat savaşlarına ve limanlarda dolu depolara yol açıyor. Avrupa Güneş Endüstrisi Birliği'ne göre 150 milyondan fazla güneş modülü limanlardaki depolarda yığılmış durumda.

Sonuçta Almanya'nın 3.büyük modül üreticisi de üretimini durdurdu. Heckert Solar, Meyer Burger ve Solarwatt'tan sonra üretimini durduran 3.modül üreticisi ve politikalarda değişiklik olmazsa üretimini Almanya dışına taşımayı düşünüyor.

Eğer acil önlemler alınmazsa, Avrupa'daki büyük modül üreticileri ve onların Avrupalı tedarikçileri üretim tesislerini kapatmak zorunda kalabilir deniyor. Sektöre yardım konusu Almanya'da da tartışılıyor.

Güneş enerjisi sektöründe Çin rekabetinin üstünlüğü çok büyük. Avrupa güneş enerjisi endüstrisinin çoğunluğu şu anda modül üreticilerinden oluşuyor ve bunlar da kendi bileşenlerinin çoğunu Çin'den temin ediyor. Avrupa'da bu bileşenler basitçe bir araya getiriliyor ve "Made in Europe" olarak etiketleniyor.

Çin'deki rakiplerin üretim kapasitelerinin neredeyse 600 gigawatt olduğu tahmin edilirken, güneş enerjisinin doğum yeri olan Avrupa ve Almanya'da bu rakam 10 gigawatt bile değil.

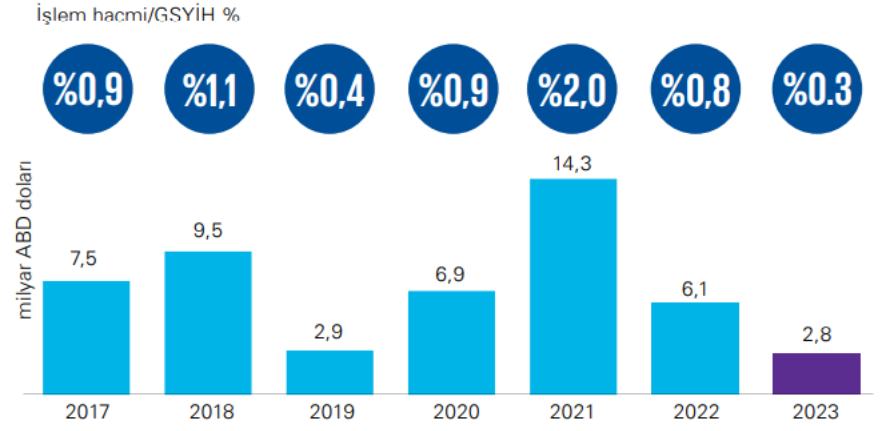
Çin'in dünya güneş enerjisi üretim kapasitelerindeki payı (2021)

- Polisilikon %79.4
- Wafer %96.8
- Hücreler %85.1
- Modül %74.7

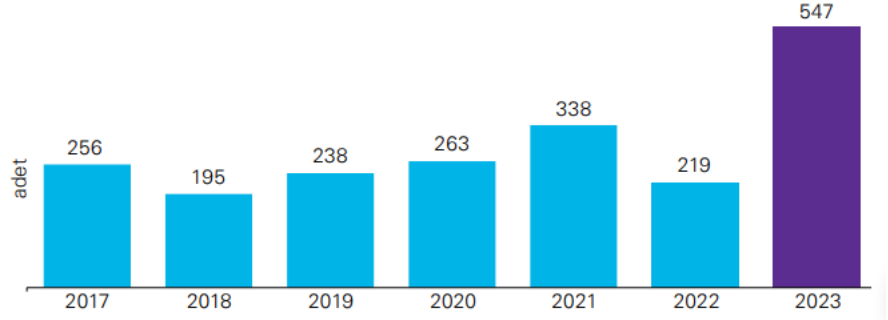
*****

“KPMG Perspektifinden Birleşme ve Satın Alma Trendleri 2023” raporuna göre 2023 yılında küresel birleşme ve satın alma işlem hacmi 2022 yılına kıyasla yaklaşık %23 düşüşle 2,7 trilyon dolar seviyesine geriledi. 2023 yılında Türkiye’de işlem hacmi 7,5 milyar dolar seviyesine ulaştı. Ülkemizde 2022 yılında 219 olan işlem adedi ise 2023 yılında 547 işlem adedi ile rekor seviyeye yükseldi.

Türkiye’de birleşme ve satın almalar (açıklanan işlem hacmi)

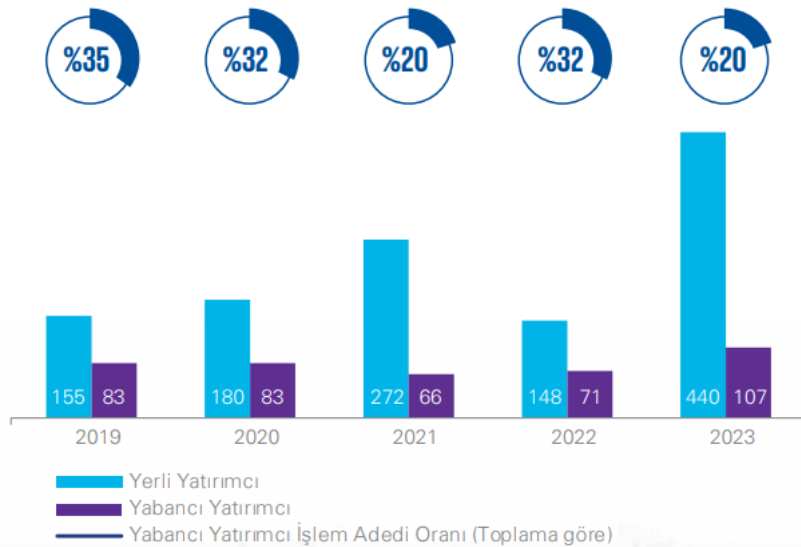

Türkiye’de birleşme ve satın almalar (işlem sayısı)

Yabancı alıcıların Türk şirketlerine ilgisi azalmaktadır:

Alıcı kökenlerine göre birleşme ve satın alma işlem adetleri

Türkiye'de en büyük 10 satın alma ve birleşme işlemi şu şekilde sıralandı.

Sıra	Açıklanma Tarihi	Hedef Şirket	Hedef Şirketin Sektörü	Alıcı	Alıcının Kökeni	İşlem Değeri (\$ Milyon)	Hisse Oranı
1	Temmuz 2023	Stellantis Otomotiv Pazarlama	Endüstriyel Üretim ve Otomotiv	TOFAŞ	Türkiye	439,1	%100,0
2	Nisan 2023	Aytemiz	Enerji	PJSC Tatneft	Rusya	336,0	%100,0
3	Mayıs 2023	Artmin Madencilik	Enerji	SSR Mining	ABD	270,0	%40,0
4	Haziran 2023	Murat Kablo	Endüstriyel Üretim ve Otomotiv	Volex	Birleşik Krallık	195,8	%100,0
5	Ocak 2023	Akfen Yenilenebilir Enerji	Enerji	Akfen Holding	Türkiye	169,5	%33,1
6	Ocak 2023	Kale Kimya	Endüstriyel Üretim ve Otomotiv	Univar Solutions	ABD	143,6	%100,0
7	Eylül 2023	Greeneco Enerji Elektrik Üretim	Enerji	İş Bankası	Türkiye	130,9	%50,0
8	Aralık 2023	Gama Recycle	Endüstriyel Üretim ve Otomotiv	Öncü GSYO	Türkiye	83,0	%70,0
9	Mayıs 2023	Proteksan Yat ve Gemi Sanayi	Taşımacılık	MB Holding	Umman	65,0	Açıklanmadı
10	Ocak 2023	Defacto	Perakende	EBRD	Birleşik Krallık	59,0	Açıklanmadı

Türk şirketlerinin yurtdışı şirket alımları ise şöyle:

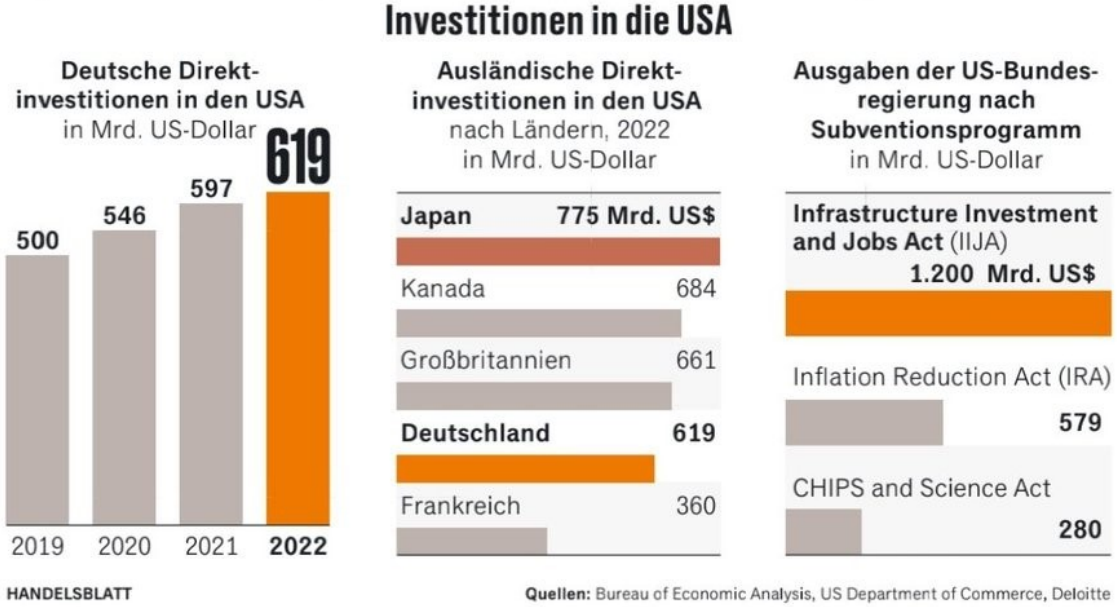
Hedef Şirket	Sektör	Alıcı Şirket	Finansal Yatırımcı	Yatırım Ülkesi	Hisse Oranı	Açıklanma Tarihi	İşlem Değeri (Milyon ABD\$)
Berg EUROPIPE Holding Corp	Endüstriyel Üretim ve Otomotiv	Borusan Mannesmann Pipe US Inc	Hayır	ABD	%100,0	Nisan 2023	162,1
Kıbrıs Girne Merit Park Otel	Altyapı ve İnşaat	Net Holding	Hayır	KKTC	%100,0	Nisan 2023	73,0
Denmar US LLC	Taşımacılık	Şişecam Chemicals USA	Hayır	ABD	%50,0	Mayıs 2023	12,2
Town Up 8 EOOD	Enerji	Enka	Hayır	Bulgaristan	%100,0	Eylül 2023	8,9
Havyard Leirvik	Taşımacılık	Tersan	Hayır	Norveç	%100,0	Kasım 2023	2,7
Agrovisio	TMT	Türk Traktör	Hayır	Estonya	Açıklanmadı	Aralık 2023	0,3
SunGreen	Endüstriyel Üretim ve Otomotiv	Sabancı Ventures	Evet	Singapur	Açıklanmadı	Nisan 2023	Açıklanmadı
GRZ Technologies	Enerji	Sabancı Ventures	Evet	İsviçre	Açıklanmadı	Kasım 2023	Açıklanmadı
Oriana Solar LLC	Enerji	Sabancı Renewables Inc	Hayır	ABD	Açıklanmadı	Ekim 2023	Açıklanmadı
MLA College	Perakende	Bahçeşehir Okulları	Hayır	Birleşik Krallık	%100,0	Ağustos 2023	Açıklanmadı
AdCreative	TMT	DCP	Evet	Fransa	Açıklanmadı	Eylül 2023	Açıklanmadı
PowerDev	Enerji	DCP	Evet	ABD	Açıklanmadı	Eylül 2023	Açıklanmadı
Fretlog	Lojistik	Arkas Lojistik	Hayır	Hindistan	%80,0	Ekim 2023	Açıklanmadı
FreshDirect	Perakende	Getir	Hayır	ABD	Açıklanmadı	Aralık 2023	Açıklanmadı
Atlantic Terminal Services Ltd.	Taşımacılık	Yılport Holding	Hayır	Gana	%35,0	Kasım 2023	Açıklanmadı
Luka Sibenik	Taşımacılık	Yılport Holding	Hayır	Hırvatistan	%100,0	Şubat 2023	Açıklanmadı
Settle Group	Finansal Hizmetler	Papara	Hayır	Norveç	%100,0	Eylül 2023	Açıklanmadı
Rebellion Pay	Finansal Hizmetler	Papara	Hayır	İspanya	%100,0	Temmuz 2023	Açıklanmadı
Star Express	Taşımacılık	Aras Kargo	Hayır	Azerbaycan	%75,0	Haziran 2023	Açıklanmadı
Logiva	Taşımacılık	Sarp Intermodal	Hayır	Litvanya	%50,0	Mart 2023	Açıklanmadı
Ruester GmbH	TMT	Bayrak Lastik	Hayır	Almanya	%100,0	Mayıs 2023	Açıklanmadı
Go Sharing BV	Taşımacılık	BinBin	Hayır	Hollanda	%100,0	Şubat 2023	Açıklanmadı
Pizza Hut Delivery GmbH	Perakende	İş Holding	Hayır	Almanya	%100,0	Ocak 2023	Açıklanmadı

*****

Türkiye'de 8 bini aşkın Alman şirketi yatırım yapmış ve hala faaliyet gösteriyor. Büyükelçi Schulz, Türkiye'de bulunan Alman şirketlerin buradaki operasyonlarından çok memnun olduklarını bildiklerini belirterek, "Çok olumlu deneyimler edindiklerini biliyoruz. Fakat yeni yatırımcıları çekmek ayrı bir konu. Bazı şirketlerin Türkiye'de yatırım yapmaktan çekindiklerini de biliyoruz. Yatırım koşullarının cazip olması gerekiyor. Bu koşulların arasında yasal güvenceler, planlama güvenliği yani uzun vadeli plan yapabilmeleri ve finansman konusunda kolaylıklar olmalı. Bunlar beledikleri olumlu çerçeve koşulları" değerlendirmesinde bulundu.

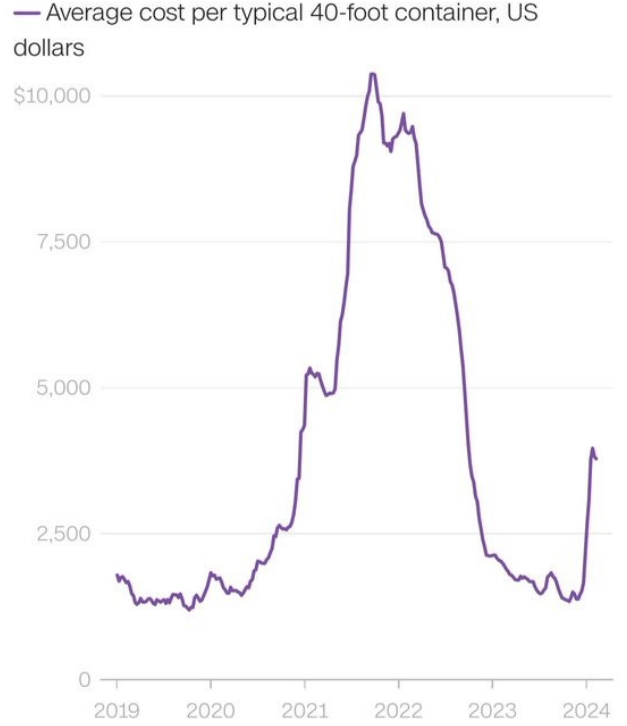
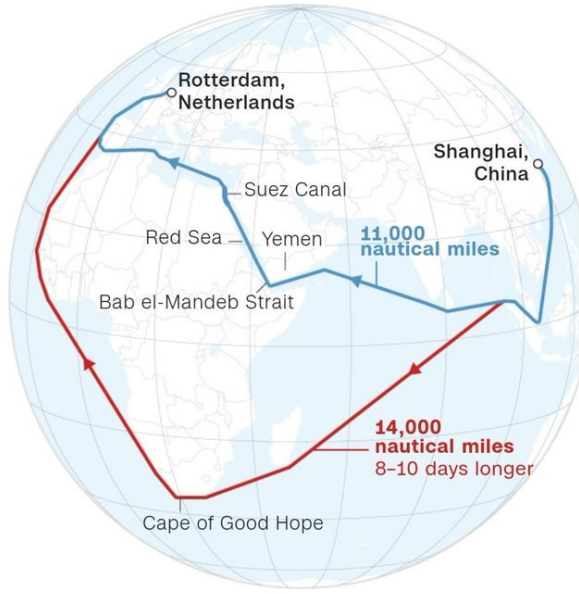
*****

Bu arada tıpkı Türklerin artık Türkiye'de değilde yurtdışında yatırımı tercih etmeleri gibi; Almanlar da yatırım için Almanya'yı tercih etmiyorlar. Amerikaya Alman yatırımları 619 milyar doları buldu ve Almanlar Amerikaya yatırım yapan 4. Büyük ülke oldular.

*****

Berna Gülpınar: Kızıldeniz yerine Ümit Burnu'ndan dolaşmak standart tek bir konteyner için navlunu 4 bin \$ yaptı. (Pandemide 10 bin \$'ı görmüştük.)

*****

İstanbul'da dört kişilik bir ailenin ortalama yaşam maliyeti ocak ayında bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 80,29, bir önceki aya göre yüzde 7,93 artışla 53 bin 58 liraya yükseldi

*****

Çinli elektrikli araç üreticisi MG, MG7 adlı şık bir modelini 500.000 TL ülkeye giriş bedeli + Türkiye'deki vergiler karşılığında 2025 Şubat ayında Türkiye'de satışa sunacak.

*****

Türkiye'de yatırım yapması için kamu nezdinde yoğun temasların yürütüldüğü Çinli markalardan biri olan Great Wall, geçen perşembe ülkedeki **yatırım kararını askıya aldığını bildirdi**. Bu kararda **sık değişen regülasyonlar ve artan işçilik maliyetleri de etkili olurken**, yatırım yapmayı planlayan Chery, Skywell ve MG gibi diğer markalar görüşmelerini sürdürüyor. Ancak bu markalar davet aldıkları Avrupa ülkeleri yerine Türkiye'ye yatırım yapmak için "garanti" ve cazip teşvikler bekliyor. Öte yandan, yılsonunda yüzde 35 daralmanın öngörüldüğü sektörde, üretim ve ihracatta ise düşüş şimdiden başladı. Great Wall Motors'un yatırımı askıya almasındaki bir diğer önemli neden de elektrikli modellerinin Avrupa'da istenilen başarıyı yakalayamamış olması.

*****

Kumarın günah kabul edildiği ülkemizde en büyük internet şirketleri sıralamasında "Nesine" 3 milyar USD ciro ile birinci, "Bilyoner" 6. ve "Mislicom" 10. oldu. Yolsuzluk ve hak yemenin de günah olduğunda şüphe yok iken Türkiye, Uluslararası Şeffaflık Örgütü'nün Yolsuzluk Algılama

Endeksi'nde 100 üzerinden sadece 34 puan gibi düşük bir puana sahip. Türkiye, Dünya Adalet Projesi'nin (WJP) yayınladığı hukukun üstünlüğü endeksinde ise 142 ülke arasında 117. Sırada.

*****

TÜYAP'ın kurucusu Bülent Ünal: "Pazarlamada fuarcılıktan daha etkin araç icat edilemedi" (NOT: Şahsi görüşümüze ve analizlerimize göre sosyal medya fuarcılıktan daha etkin çıkmaktadır, yazarın görüşüne katılmıyoruz) Her fuarda, satılan her 1 metre kare en az bir tane profesyonel ziyaretçi getiremezse sürdürülebilirliği tehlikeye düşer. (NOT: Şahsi görüşümüze göre oldukça yüksek bir maliyet, sosyal medya ile daha düşük maliyete profesyonel talep gelebiliyor)

COVID salgını sonrasında fuarcılık öncelikle Çin, Türkiye ve ABD' de hareketlendi.

Bizim insanımız yaratıcı yeniliklere son derece açık. Bizde düşünme ve uygulama esnekliği var. Esnek ve hızlı insanlarız. Sosyal becerilerimizde eksiklik olsa da başkalarını kolay yakalayan özelliklere sahibiz. Düşlediklerimizi ve düşündüklerimizi hayata taşıma gücümüzü Cumhuriyet döneminde kanıtladık.